

**Міністерство освіти і науки України
Дрогобицький державний педагогічний університет
імені Івана Франка
факультет початкової освіти та мистецтва
кафедра вокально-хорового, хореографічного та
образотворчого мистецтва**

СОЦІОКУЛЬТУРНІ ВИМІРИ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС ДИСЦИПЛІНИ
(СПЕЦІАЛЬНОСТІ 025 МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО
ТРЕТЬОГО ОСВІТНЬО-НАУКОВОГО РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ)**

Видання 2-ге (доповнене)

Дрогобич, 2024

УДК78.01(072)

Б.50

*Рекомендовано до друку вченою радою Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка
(протокол № 11 від 31.10.2024 р.)*

Рецензенти:

Полюга Вікторія Володимирівна – кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри вокально-хорового, хореографічного та образотворчого мистецтва;

Душний Андрій Іванович – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри музично-теоретичних дисциплін та інструментальної підготовки.

«Соціокультурні виміри музичного мистецтва» : навчально-методичний комплекс дисципліни із спеціальності 025 Музичне мистецтво (третього освітньо-наукового рівня вищої освіти / розробник І.Л. Бермес. Вид. 2-ге доповнене, перероблене. Дрогобич : Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, 2024. 50 с.

Навчально-методичний комплекс дисципліни «Соціокультурні виміри музичного мистецтва» із спеціальності 025 Музичне мистецтво (третього освітньо-наукового рівня вищої освіти) має на меті зорієнтувати аспіранта в освітньому процесі щодо змісту та підготовки дисципліни «Соціокультурні виміри музичного мистецтва».

ЗМІСТ

Розширений план лекційних занять.....	4
Плани семінарських занять.....	25
Запитання і завдання до поточного контролю.....	30
Теми підсумкового контролю.....	34
Робоча програма дисципліни.....	35

РОЗШИРЕНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. Природа музичного мистецтва

1. Музика як соціокультурний феномен.
2. Структура сучасної музичної культури.

Література:

1. Басова А. Концепт музики в соціологічній теорії ХХ століття. *Наукові записки НаУКМА*. 2015. Т. 174. С. 40–45.
2. Вірановський Г. Музично-теоретичні системи. Київ : Музична Україна, 1978. 88 с.
3. Воронова Н. Музика як соціально-культурний феномен у контексті інформаційного простору. *Вісник Національного авіаційного університету. Філософія. Культурологія*. 2011. № 2. С. 138–142. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnau_f_2011_2_34
4. Іваницький А. Основи логіки музичної форми (проблеми походження музики) : навчальний посібник. Київ : «Альтерпрес», 2003. 180 с.
5. Марік В. Концептуальна система сучасного вітчизняного музикознавства. *Музичне мистецтво і культура*. Одеса : ОНМА імені А.В. Нежданової, 2016. Вип. 22. С. 237–249.

Інформаційний блок

Під музичною культурою суспільства розуміють єдність музики і її соціального функціонування. Це складна система, до якої входять:

- 1) музичні цінності, створені чи збережені в певному суспільстві;
- 2) усі види діяльності, дотичні до створення, збереження, відтворення, розповсюдження, сприйняття і використання музичних цінностей;
- 3) усі суб'єкти такого роду діяльності разом із їхніми знаннями, навичками і вміннями, що забезпечують її успіх;
- 4) усі заклади і соціальні інститути, а також інструменти і обладнання, що обслуговують цю діяльність.

Музична культура суспільства поділяється на професійну і непрофесійну (самодіяльну в широкому розумінні). У професійній музичній культурі розрізняють галузі, пов'язані з письмовою та усною традиціями, а в непрофесійній – фольклор, неорганізоване аматорство і організоване (самодіяльність у вузькому розумінні). Специфіка кожної з цих галузей визначається сукупністю специфічних соціологічних та естетичних ознак. У кожній галузі спостерігається поєднання тих чи тих різних функційних сфер музичної культури суспільства: творчості, виконавства, розповсюдження музики і її сприйняття. До цих основних сфер дотичні додаткові: музична критика і музична наука (музикознавство), управління музичною культурою.

Осмислення музичного мистецтва як соціокультурного феномена має давню історію і пов'язане із диференціацією особливих функцій музики в житті людини і суспільства. Ще роздуми Аристотеля про багатofункційність музики виявляють різні типи ставлення до неї, при чому різні не тільки в естетичному, а й у соціологічному плані. Відповідно до аристотелевого якісного значення музики на першому місці опиняється музика «високого дозвілля», на другому – музика, що виховує, на третьому – катарсична і на останньому – музика, що приносить задоволення.

Цей поділ конкретизувався у виокремленні «серйозної» і «легкої», «професійної» і «масової» музики. Ознаками мистецтва стають автономність творчості, атипичність змісту, естетична цінність, тоді як музика в її формі «немистецтва» використовує узагальнені музично-мовні формули для прикладних (розважальних) цілей.

Сучасне музичне мистецтво – сукупність текстів, партитур, кліпів тощо, до яких людина звертається у прагненні до самоідентифікації. З цієї позиції у ньому немає усвідомлення і відчуття високого і низького мистецтва а є тільки індивідуальний відбір і комбінування різних текстів. Саме музика бере на себе функції основи, критерію для культурної ідентифікації в сучасному суспільстві. У цій ролі може виступити автентичний музичний фольклор і як інтонаційне джерело, і як природні форми побутування.

Соціальні та культурні трансформації сучасного суспільства аналізують потребу в теоретичному вивченні проблем, що мають соціокультурний вимір. Зокрема, існує гостра практична і теоретична необхідність у вивченні музики як соціокультурного феномена в умовах тотального домінування сучасних цифрових технологій у спілкуванні людей.

Музика як соціокультурний феномен ґрунтується на поєднанні різних підходів, які включають культурний, інституційний, системний і комунікативний. Музичне мистецтво – складна, багаторівнева система, до складу якої входить низка різних підсистем і складових, які об'єднані між собою художнім образом.

Музична культура – складний об'єкт, вивчення якого не може обмежуватися сферою музично-творчої діяльності чи психологічними закономірностями сприйняття музичного змісту. Тільки в контексті соціокультурного буття людини можна розкрити особливості трактування музичної культури.

Тема 2. Соціокультурні фактори сучасного музичного мистецтва

1. Раціональне й ірраціональне як детермінанта сучасної музики.
2. Вплив науково-технічних перетворень на музику.

Література:

1. Адорно Т. Теорія естетики / переклад з нім. П. Таращук. Київ : Основи, 2002. 522 с.
2. Афоніна О. Раціональне та ірраціональне начало в творчості сучасних українських композиторів. *Культура і сучасність*. 2008. 29 с.
3. Гайденко І. Особливості створення музичного твору за допомогою сучасних комп'ютерних технологій. *Науковий вісник НМАУ ім. П.І. Чайковського*. Музичний твір як творчий процес. Київ : КДВМУ ім. Р.М. Глієра, 2002. Вип. 21. С. 113–121.
4. Гайденко І. Роль музичних комп'ютерних технологій у сучасній композиторській практиці : автореф. дис. ... канд. мистецтв. : 17.00.03 Харків : ХНУ ім. І.П. Котляревського, 2005. 19 с.
5. Загайкевич А. Українська електронна музика : практика дослідження. *Музика в інформаційному суспільстві* : збірник наукових праць. Київ, 2008. С. 39–62.
6. Камінський В. Електронна та комп'ютерна музика : навчальний посібник. Львів : «Сполом», 2001. 212 с.

Інформаційний блок

Європейська музика кінця ХХ – початку ХХІ ст. представляє музику в різночасових перетинах стилів, форм, технік. Вона є відображенням як світу порядку, раціональності, так і світу хаосу, розірваних зв'язків, ірраціонального ставлення до дійсності.

Комунікативний аспект музичної творчості – емоційний, а конструктивний – раціональний, тому що більше в тому чи тому художньому напрямі цінується можливість музики бути мовою художньої культури, то більшого значення надається можливості виражати в ній почуття і «заражати» ними слухачів. Коли логічне

начало проникає в усі сфери діяльності людини, зокрема в музичне мистецтво, тоді в митців виникає прагнення до пошуків «нових музичних барв», «нетрадиційного звучання». Якщо логічне стабілізує структуру музичного твору, то ірраціональне начало характеризує мобільні та мінливі його аспекти. Природа музичного мистецтва ірраціональна, інтуїтивна, непередбачувана, і саме це забезпечує творчий «політ» думок і дій. Стрімке удосконалення технічних засобів, введення їх у музичну творчість, використання різних технік композиції, структурування різного музичного і немусичного матеріалу складають раціональне зерно сучасної музичної культури.

Музика – невід’ємна частина життя людини. І техніка, і мистецтво перебувають у розвитку, їхня взаємодія завжди динамічна. В останнє десятиріччя відбуваються фундаментальні зміни як в удосконаленні сучасних технологій, так і у створенні нових форм мистецтва, зокрема і музичних пріоритетів у художньому середовищі сучасного світу. Через взаємодію науки та мистецтва виник унікальний феномен – цифрове мистецтво – новий вид художньої діяльності, звернення до якого відкрило широкі можливості перед сучасними музичними діячами. Науково-технічний прогрес розширив перспективи для композиторів, дав їм змогу працювати над творами за допомогою програмних засобів.

Сучасні комп’ютерні технології (MIDI-секвенсери, віртуальні синтезатори) дають змогу композиторам візуалізувати звукообразні ідеї у вигляді символів, організованих у графічні фрагменти, які наочно передають звукову ауру простору через теситурну, темброву і фактурну організацію музики (графічну партитуру, фонограму або спектрограму).

Сучасна культура – складне багатогранне явище, що характеризується наявністю різних концепцій і парадигм, серед яких епоха постіндустріального, інформаційного суспільства, епоха постмодерну. Це передовсім епоха нових технологій, що виявила перед людством нові можливості. Специфіка сучасної культури здебільшого характеризується стрімкою цифровізацією, почасти і віртуалізацією, у рамках яких щоразу більшого значення в усіх

сферах життя людини і суспільства набувають цифрові комп'ютерні технології, що формують особливий тип інформаційної культури.

Цифрове мистецтво передбачає не тільки інший принцип створення, а й новий, віртуальний спосіб існування музичних артефактів. Відповідно музичне мистецтво цифрової епохи – це явище, що виходить за рамки творчої діяльності цифровими засобами, оскільки виявляє її перетворювальний характер.

Створення нової цифрової музичної форми комунікації передбачало нові можливості для її впровадження у культурний простір. При обмеженості вербальних засобів спілкування (через мовні бар'єри) саме музика, зокрема популярна, виступає рушійною силою демократизації сучасної культури і претендує на універсальність.

Сучасне мистецтво базується на динамічній трансформації суспільних відносин. Основною його рисою є протест проти стандартизованого суспільства споживання, лейтмотивом цього мистецтва виступає руйнування обивательських стереотипів.

Європейська музика ХХ – початку ХХІ ст. віддзеркалює образи світу, почуття, психологічні стани людини в найрізноманітніших формах їх виявів. Відповідно, неабиякої актуальності набуває завдання систематизації, диференціації, кодифікації попередніх здобутків світової музичної культури і характеристики музики з погляду її впливу на людину, суспільне буття тощо. Музика в її фундаментальних жанрах серйозного та популярного мистецтва, є найефективнішою формою впливу на людину, на формування відповідного культурного середовища, покликана згладити труднощі такого переходу і закласти фундамент нової, насамперед духовно оновленої, культурної формації.

Тема 3. Соціокультурні особливості розвитку сучасної української музичної культури

1. Засади розвитку національної музичної культури до 1991 р.
2. Прикмети українського музичного мистецтва періоду незалежності держави.

Література:

1. Виткалов В. Українська культура: сторінки історії ХХ століття: монографія. Рівне : Вертекст, 2004. 640 с.
2. Українська музична культура: від джерел до сьогодення: монографія / упоряд. О. Сердюк, О. Уманець, Т. Слюсаренко. Харків : Основа, 2002. 400 с.
3. Корній Л., Сюта Б. Українська музична культура. Погляд крізь віки. Київ : Музична Україна, 2014. 592 с.

Інформаційний блок

Національна культура тісно пов'язана з поняттям «етнос» і включає у себе сукупність економічних, політичних, побутових, мовних, обрядових, моральних та інших факторів.

Піднесення української культури було підготовлене національними процесами кінці ХІХ – початку ХХ ст. Зміни в українській культурі на сучасному етапі спираються на перервану модерністську традицію 20-х рр., так само демократичну суспільну традицію 60-х рр. як галузь альтернативної національно спрямованої культури (Є. Сверстюк, І. Світличний, І. Дзюба та інші).

Музичне мистецтво України розвивалося за своїми іманентними законами. Однак вплив на нього мала й соціокультурна ситуація. Суттєвою обставиною, яка негативно позначилася на розвитку української музичної культури, була відсутність своєї державності протягом низки історичних періодів і входження українських земель до інших держав (Речі Посполитої, Австро-Угорської монархії, Російської імперії), де вони зазнавали національного гноблення. Зокрема у Наддніпрянській Україні, яка належала до Російської

імперії, різні заборони щодо виконання творів українською мовою, їх видання тощо не давали українському музичному мистецтву розвиватися повною мірою. Труднощі з розвитком української культури були й у західноукраїнському регіоні в часи його входження до складу Речі Посполитої та Австро-Угорської монархії, хоча умови тут були значно кращі, ніж на Наддніпрянщині. Крім того, в умовах заблокованості української культури, українські музиканти переїжджали до Польщі, Росії та інших країн. Там розгорталася їхня творчість, що сприяла розбудові тамтешніх культур, одночасно український сегмент завжди був присутній у діяльності майстрів музичного мистецтва і сприяв пізнанню української культури в іншомовному середовищі.

Негативним чинником у розвитку музичного мистецтва ХХ ст. радянської доби було втручання комуністичних партійних органів у творчий процес митців і диктування напрямів розвитку музичного мистецтва. Ці органи здійснювали ідеологічний тиск, а з непокірними митцями жорстоко розправлялися. У такій ситуації витворився ідеологічно зорієнтований напрям музичного мистецтва (здебільше у вокально-хорових жанрах), який за змістом відповідав більшовицьким настановам. Водночас розвивалася композиторська творчість, яка, незважаючи на ідеологічний тиск, є справжнім високим музичним мистецтвом. Воно у 1920–1960-х рр. розвивалося у творчості класиків української музики Бориса Лятошинського, Левка Ревуцького, Віктора Косенка та ін.

Деяке поліпшення політичної ситуації щодо розвитку музичного мистецтва припадає на 60-ті рр. ХХ ст., період хрущовської відлиги. Саме тоді розпочалася творча діяльність композиторів нового покоління – Мирослава Скорика, Леоніда Грабовського, Валентина Сильвестрова, Євгена Станковича, Лесі Дичко та ін. Тільки з 80-х рр. припинився адміністративно-партійний вплив на творчий процес композиторів, що дало змогу значно розширити спектр художньої образності, жанрово-стильової палітри композицій.

Зі здобуттям Україною незалежності були офіційно затверджені державний і духовний гімни («Ще не вмерла Україна»

М. Вербицького на слова П. Чубинського, «Боже великий, єдиний» М. Лисенка на слова О. Кониського), введено до виконавського обігу заборонені в тоталітарну добу козацькі, стрілецькі, повстанські пісні, а також твори репресованих композиторів. Українська музика на межі століть поступово входить у світовий музичний простір, найкращі твори українських композиторів звучать у концертних залах Європи, США та інших країн.

Свої корективи у музичну творчість українських митців внесли також події 2004, 2014 та 2022 рр. – Революція Гідності, воєнний конфлікт на Донбасі, анексія Криму; повномасштабна війна, розв’язана Росією проти України. Ці обставини внесли певні зміни у композиторську творчість, що безпосередньо торкнула вищезгаданої тематики, а також виконавство – не тільки академічне, народне, а й естрадно-популярне.

Тема 4. Соціокультурні аспекти музичної педагогіки

1. Організаційні форми музичної педагогіки.
2. Структура музично-педагогічного процесу.
3. Функції музиканта-педагога.

Література:

1. Гриб О. Тенденції розвитку сучасної музично-педагогічної освіти. *Молодь і ринок*. 2018. № 2 (157). С.128– 132.
2. Лошков Ю. Соціокультурні процеси трансформації сучасної музичної освіти України. *Professional Art Education*. 2021. Vol. 2, No. 2. Pp. 22–30.
3. Олексюк О. Музична педагогіка : навчальний посібник. Київ, 2006. 188 с.
4. Олексюк О., Ткач М. Музично-педагогічний процес у вищій школі. Київ : Знання, 2009. 123 с.
5. Олексюк О., Ткач М. Форми і методи організації музично-педагогічного процесу у вищій школі. Режим доступу: <https://core.ac.uk/download/pdf/19667481.pdf>
6. Падалка Г.М. Музична педагогіка. Херсон : ХДПІ, 1995. 104 с.
7. Філіпчук Н. Професійні функції майбутнього музиканта-педагога. *Педагогічна майстерність як система професійних і мистецьких компетентностей* : зб. матеріалів XI Міжнар. педагогічно-мистецьких читань пам'яті проф. О.П. Рудницької. Київ, 2016. С. 255–258.

Інформаційний блок

Музична педагогіка – це галузь загальної педагогіки, галузь знань про особливості процесу навчання та виховання особистості засобами музики. Музична педагогіка включає такі ключові поняття: музичне навчання, музичне виховання, музичний розвиток, музична освіта.

Форми організації навчання музики тісно пов'язані з освітнім процесом, який, зі свого боку, пов'язується з різними видами музично-естетичної діяльності його учасників. До них належать: практичні заняття (уроки), концерти, лекції, фестивалі, конкурси тощо.

Базовими формами організації музично-педагогічного процесу у вищій школі є діяльність:

- навчальна (лекційно-семінарські заняття);
- квазіпрофесійна (проєктування, ігрові форми і методи);
- навчально-професійна (педагогічна практика, навчально-дослідницька робота).

Проміжними є традиційні і нові форми, що відповідають меті та конкретному змісту навчання на відповідному його етапі. Організаційними формами як способам організації взаємопов'язаної діяльності викладачів та студентів (власне навчальної, квазіпрофесійної, навчально-професійної) виступають індивідуальна, парна, групова, колективна форми.

Педагогічний процес представляють як систему з п'яти елементів: 1) мета навчання (для чого вчити); 2) зміст навчальної інформації (чого вчити); 3) методи, прийоми навчання, засоби педагогічної комунікації (як вчити?); 4) викладач; 5) учень (студент). Результат навчальної діяльності визначається ефективністю цілеспрямованої інтелектуальної та емоційної взаємодії основних суб'єктів педагогічного процесу – викладача і студента.

До комплексу професійних функцій музиканта-педагога входять: інформаційна, організаційна, комунікативна, орієнтовна, розвивальна, конструктивна, дослідницька, артистична функції. Наведений комплекс професійних функцій майбутнього музиканта-педагога передбачає опору на гуманістичні цінності, розвиток у вихованців світоглядних орієнтирів крізь призму гуманістичного світогляду, виховання у них естетичного світосприйняття.

Тема 5. Соціокультурні аспекти феномена музичної мови

1. Музична мова в контексті знаково-мовної теорії.
2. Системність музичної мови.
3. Комуникативність музичної мови в культурі.

Література:

1. Берегова О. Комунікація в соціокультурному просторі України: технологія чи творчість? : монографія. Київ : НМАУ ім. П.І. Чайковського, 2006. 388 с.
2. Зварич А. Семантичний та семіотичний ракурси дослідження музичної мови. *Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти*. 2015. Вип. 42. С. 14–22.
3. Злотник О. Комуникативний простір музичного мистецтва України кінця ХХ – початку ХХІ століття : дис. ... канд. мистецтв. Київ, 2019. 254 с.
4. Москаленко В. Музичний твір як текст. *Київське музикознавство*. 2001. Вип. 7. С. 3–10.
5. Пясковський І. До проблеми семіотичного аналізу музичного тексту. *Київське музикознавство*. 2001. Вип. 7 С. 37–41.
6. П'ятницька-Позднякова І. Музичне мовлення в семіотичному дискурсі сучасності. *Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти*. 2015. Вип. 42. С. 22–35.
7. П'ятницька-Позднякова І. Семантичний вимір музичного твору: історія, теорія, практика : навчально-методичний посібник. Миколаїв : МНУ ім. В. Сухомлинського, 2020. 182 с.
8. Шип С. Знакова функція та мовна організація музичного мовлення : автореф. дис. ... д-ра мистецтв : 17.00.03. Київ, 2002. 42 с.

Інформаційний блок

Музика виражає світ людських почуттів, емоційно-духовну сутність людини за допомогою складної системи знаків, які еволюціонували при певних обставинах у стійку символіку. В музичному мистецтві представлені різні знакові комплекси, в яких виявляються як одиничні знаки, так і знакові системи. Вони

репрезентують просторово-часові форми буття музики, пов'язані з іншими формами буття культури.

Музична мова – особлива багаторівнева знакова система засобів музичної виразності, інструмент музичної діяльності і музичного мислення, основа матеріально-звукових процесів музичної культури.

Музична мова – система зі складною формою організації музичної тканини. Музична знаковість має низку особливостей, зумовлених специфічним характером матеріалу, що дає підставу вести мову про особливу знакову систему з певними закономірностями. У музичній мові як самоорганізованій системі важко виокремити дискретні одиниці, тотожні словам у вербальній мові.

Функція музичної мови зводиться до образного відображення, моделювання відповідних явищ і елементів, матеріалізації їх у вигляді реальних звукових структур.

У музичному творі знак виконує певні функції: пробуджує уявлення і думки про явища світу, виражає емоційно-оцінне ставлення, діє на механізми сприйняття, вказує на зв'язок з іншими знаками. Знак є центральною ланкою комунікації, його мета – передача інформації естетичного характеру, художнього образу. В загальносеміотичній термінології ця спрямованість знаку на комунікативну функцію виражається у таких властивостях, як зумовленість і двосторонність. Цей дуалізм виявляється у «виражальному плані» і «змістовому плані» знаку. Матеріальна сторона знаку постає у «виражальному плані» – мовному змісті, адресованому суб'єктом іншим особам в акустичній формі знаку, «змістовий план» виявляє виражально-сенсову суть музики для самого суб'єкта. Якщо у вербальному вияві «змістовий план» залишається для суб'єкта незмінним, узагальненим, то в художній комунікації обидві сторони знаку динамічні, оскільки для підтримки мистецького впливу на слухача виконавець має постійно підживлювати свій «змістовий план» новими емоційними враженнями.

Музика – одна з форм комунікації. Утім складність полягає у тому, що музика нематеріальна, і музична мова, через свою

специфіку, не володіє такими можливостями в плані передачі інформації, як вербальна мова. Музична комунікація завжди позиціонується як повідомлення, яке неможливо перекласти іншою мовою через специфічність музичної мови. Основною формою відображення інформації у музиці є інтонація. Сукупність ресурсів, що забезпечують музичну комунікацію як спосіб художнього відображення та вираження, є гнучкою системою, тісно пов'язаною з конкретним багатовимірним змістом соціокультурного процесу.

Тема 6. Музична мова як відображення соціокультурного коду епохи

1. Художня картина світу і стилістичні особливості музичної мови.
2. Універсум часу в музиці.
3. Музика в соціокультурному просторі.

Література:

1. Бай Сяонань. Музична темпоральність як специфічний художній феномен. *Музичне мистецтво і культура*. 2020. Вип. 31. Кн. 2. С. 175–186.
2. Довжинець І. Традиція академічного музикування в часопросторі провінційного міста. *Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти*. Харків, 2015. Вип. 42. С. 254–266.
3. Зінська Т. Музично-виконавське мистецтво в соціокультурному просторі України кінця ХХ – початку ХХІ століття : автореф. дис. ...канд. мистецтв. Київ, 2011. 18 с.
4. Романюк І. «Картина світу» в системі категорій аналізу музики (на прикладах української музичної культури) : автореф. ...канд. мистецтв. Харків, 2009. 17 с.
5. Самойленко О. Часові епістеми музики і темпоральні категорії історичного музикознавства. *Часопис Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського*. 2017. № 3 (36). С. 99–109.
6. Фари́на Н.-М. Українська естрадна музика в національному соціокультурному просторі. *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку*. 2013. Вип. 19(1). С. 110–113.
7. Черевко К. До питання про категорію часу в електронній музиці. *Музикознавчий універсум*. Львів, 2018. С. 131–134.
8. Чекан Ю. Інтонаційний образ світу. Київ : Логос, 2009. 227 с.

Інформаційний блок

Однією з базових категорій, що інтегрують сучасні напрями наукового знання, є поняття «картина світу» («образ світу», «модель світу»). Теоретичні підстави розгляду означеної категорії лежать у

сфері системних досліджень, а її специфічні ракурси виявляють низку об'єктів пізнання. Як потужний інструмент теоретичного дослідження, «картина світу», з одного боку, володіє системністю і багатоаспектністю, а з іншого – дає змогу адекватно розглядати різні галузі людського буття. Картина світу стає інструментом дослідження, матрицею, що продукує нові знання. Як складна система, що розвивається, «картина світу» об'єктивно відображає рівень знань людини про світ, виконує функції трансляції соціокультурного досвіду – пізнавальну, інформаційну, виховну, комунікативну.

Вивчення картини світу загалом і музичної зокрема з особливою гостротою ставить перед дослідником питання, пов'язані з проблематикою національного. На межі тисячоліть особливо виразно позначилися дві тенденції, що характеризують об'єктивні шляхи розвитку світового культурного співтовариства. Одна – пов'язана з процесами національної уніфікації, стрімким розповсюдженням інформації, інновацій, нових технологій і відкриттів. Друга тенденція втілює прагнення народів модернізуватися і розвиватися у рамках власних національних історико-культурних традицій. Подальші процеси міжкультурних комунікацій і обмінів мисляться тільки на основі збереження власної природної та культурної спадщини. Через те вельми важливою є реалізація кожним народом, кожним художником певної культурної програми і творчої діяльності, спрямованої на підтримку і розвиток загальнонаціональної картини світу.

Аналіз музичної картини світу з точки зору кореляції світосприйняття і художньої творчості підводить до роздумів про зміст музики, про емоційно-змістове наповнення музичного образу.

Картина світу, що створюється художниками кожної епохи, наочно репрезентує враження, образи, що виникають у людей при взаємодії з одними і тими самими сегментами дійсності. Вона виражає колективні уявлення про те, як навколишній світ, засвоєний людиною, відокремлює звичні речі і явища від тих, які не завжди зрозумілі і тому можуть таїти в собі небезпеку. У будь-якому образі, що входить до змісту художньої картини світу, міститься явна і

прихована інформація не тільки про властивості середовища, вже виявлені та зафіксовані, але і про ті, які хотілося б відкрити. Кожна культура створює свою «уявну реальність», висловлюючи в ній світосприйняття своїх носіїв. Образи, що представляють «бажаний стан світу», уможливають зв'язати минуле і сучасне, сьогодення і майбутнє як окремих народів, так і людства загалом.

Музична мова у семіотичному аспекті постає знаковою системою «незображального» характеру. Музика як мистецтво організації музичних звуків володіє арсеналом моделювання художньої картини світу, адже експресивно-виконавські засоби музичної виразності мають незвичайну силу впливу і є могутніми факторами формування різних інтонаційних образів.

Стилістику музичної мови визначають три сфери засобів музичної виразності:

- 1) лексичні та синтаксичні інтонаційно-мовні засоби;
- 2) композиційні інтонаційно-мовні засоби (функційні);
- 3) засоби експресії інтонаційного мовлення.

Музика є часовим мистецтвом, але час у ній визначається не астрономічними кількісними рамками, а інтенсивністю інтонаційних процесів. Парадоксальність відчуття при слуханні музики виникає через те, що, з одного боку, вона сприймається як тривале теперішнє, що створює відчуття зупинки часу, а з іншого – безперервний рух породжує відчуття плинності часу, чому сприяє сама процесуальність музики. Поєднання динаміки і статичності в музиці робить її унікальним явищем у світі мистецтва.

Тема 7. Соціокультурні функції музичного мистецтва

1. Експресивна, сигнально-комунікативна функції.
2. Пізнавальна, сугестивна функції музики.
3. Ціннісно-орієнтаційна та гедоністична функції.

Література:

1. Злотник О. Комунікативні функції художнього спілкування в музичному мистецтві. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Серія : мистецтвознавство*. 2019. Вип. 40. № 1. С. 28–34.
2. Мазепа Т. Соціокультурні функції музичних товариств у європейському просторі XIX – початку XX століття. *Вісник НАКККіМ*. 2017. № 4. С. 187–191.
3. Синкевич Н. Соціокультурні функції українського хорового мистецтва : автореф. дис. ...канд. мистецтв. Київ, 2012. 20 с.
4. Шип С. Музична форма: від звуку до стилю. Київ : Заповіт, 1998. 368 с.

Інформаційний блок

Зміст музичної культури як особливої сфери духовного життя суспільства не можна звести тільки до музики. Це не просто частина певної цілісності – культури загалом, що складається з низки елементів. Музична культура – це життя всього суспільства і окремого його представника, представлена в історичній ретроспективі через призму мистецтва звуків. Музична культура вписана у соціокультурний контекст кожної окремої епохи. Вирізняючись дивовижною чутливістю і точністю у фіксації найдрібніших деталей і відтінків мінливого світу, музична культура зрештою перетворюється на узагальнено-художню, звукову картину побаченого, почутого, відчутого і пережитого.

Однак музика – це не просто дзеркало, що відображає ідеї й емоції, вона наділена надзвичайною силою і могутніми засобами впливу на людину і її внутрішній світ.

Як один із видів мистецтва, музика виконує всі властиві йому функції: ціннісні, морально-етичні, духовні. Спрямована як на суспільство загалом, так і на окрему людину, музична культура виконує і важливу соціально-психологічну роль, є інструментом формування світовідчуття і світогляду особистості. Залежно від того, яким суспільним силам слугує музичне мистецтво, які художні тенденції розвиває, воно може бути потужним засобом гармонізації у найбільш важливих точках взаємодії людини зі світом і з собою, або, навпаки, засобом, що пригнічує у ній людське начало.

У науковій літературі знаходимо різні підходи до визначення соціокультурних функцій музичного мистецтва, основними з яких є експресивна, сигнально-комунікативна, пізнавальна, сугестивна, ціннісно-орієнтаційна та гедоністична. Також музиці властиві так звані прикладні, або службові функції. Одна з них – прагматична, коли музика відіграє не стільки естетичну, скільки життєво-практичну роль (у медицині, дизайні тощо).

Тема 8. Семіотика музичного фестивалю як форма культури

1. Фестиваль як форма культури.
2. Соціокультурні функції музичного фестивалю.
3. Структура фестивалю: семантика, синтактика, прагматика.

Література:

1. Бермес І. Організаційні засади музичного фестивального руху в Україні. *Культурологічна думка*. 2015. № 8. С. 150–155.
2. Бермес І. One of issue of organizing and holding music festivals. *Сучасне мистецтво*. 2022. Вип. 18. С. 329–334.
3. Бермес І. Локальні форми фестивального простору Дрогобича. *Художня культура. Актуальні проблеми*. 2003. № 19 (1). С. 25–30.
4. Бережник С. Функції музичних фестивалів у культуротворчих процесах креативної індустрії. *Актуальні питання розвитку сучасної науки*. 2020.
5. Виткалов С. Фестивальний рух як культурний феномен сучасності: аналіз регіонального вектора. *Культура України*. Рівне, 2016. Вип. 52. С. 182–190.
6. Зуєв С. Сучасний культурний простір та семіотика музичного фестивалю (на матеріалах Харкова) : дис... канд. мистецтвознавства : 17.00.01. Суми, 2006. 207 с.
7. Швед М. Тенденції розвитку міжнародних фестивалів сучасної музики. Львів : Сполом, 2010. 440 с.

Інформаційний блок

Фестиваль як форум міжкультурного значення – це універсальна форма глобального культуротворчого процесу, яка постає одночасно як спосіб рефлексії культури в її різноманітті і засобом генерації нової культури, здатної відповідати потребам міжнародного співтовариства.

Багатофункційність і багатогранність фестивалю зумовлюють його універсальність у сучасній культурі святкувань. Через форму фестивалю реалізуються принципово різні види святкувань. Фестивалі професійного мистецтва реалізують камерний тип свята.

Урочистий, сміховий і майданний типи святкувань, залежно від теми і сценарію, реалізуються у фестивалях самодіяльного мистецтва і мішаних фестивалях. Отже, фестиваль задовольняє соціокультурні потреби всіх груп суспільства.

Особливістю комплексу функцій фестивалю є, по-перше, те, що він успадковує специфічні функції, притаманні святу як первісній формі культури, що підтверджує прямий родовий зв'язок фестивалю з різноманітними масовими святкуваннями попередніх епох, і дає підставу говорити про фестиваль як одну з основоположних, незмінно відновлюваних форм людської культури. По-друге, унікальність функцій фестивалю проявляється у їх різноманітті, гармонічній взаємодії й ефективній реалізації в рамках конкретної форми культури.

До стійких семіотичних ознак структури фестивалю в рамках соціокультурної динаміки належать: 1) відкриття; 2) демонстрація досягнень в певній сфері, зокрема у мистецтві (музиці, образотворчому мистецтві, театрі, балеті, кіно і ін.); народній творчості (ремеслах, хореографії, співу); 3) закриття (як відкриття, так і закриття фестивалю може відбуватися у формі концерту). До рухомих семіотичних ознак, які забезпечують процес деавтоматизації, в якій сама структура фестивалю виявляється носієм певної інформації, можна віднести конкурс творчих досягнень, ярмарок, ходу, карнавал, майстер-клас тощо.

Семіосфера фестивалю вбирає у себе як вербальні (зумовлені лінгвістичною складовою фестивалю: його назва, базовий слоган та ін.); візуальні (елементи зовнішнього антуражу: емблеми, костюми, декорації, бутафорія, прапори та ін.); аудіальні (музична складова фестивалю: позивні, гімн тощо), так і умоглядні знаки-символи (відтворені в уяві слухацької аудиторії на рівні концепту), які функціонують у безперервному зв'язку і взаємозв'язку.

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. Соціокультурна діяльність в галузі професійного музичного мистецтва

1. Праці Ж.-Р. Дюмазедьє про соціокультурну діяльність.
2. Соціокультурна діяльність як самостійна система та підсистема духовного життя суспільства.
3. Професійне музичне мистецтво як цілеспрямована діяльність зі створення художньої продукції.

Література

1. Кочубей Н. Соціокультурна діяльність : навчальний посібник. Суми : Університетська книга, 2015. 122 с.
2. Маринчук Т. Формування уявлень про художній образ у процесі викладання музичних дисциплін. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. Вип. 21. С. 209–210.
3. Теорія та історія соціокультурної діяльності : навчальний посібник / О. Петінова, В. Опанасюк. Одеса, 2018. 78 с.
4. Юрій М. Соціокультурний світ України. Київ : Кондор, 2008. 738 с.
5. Щербак І. Технологія розкриття художнього образу музичного твору. *Науковий вісник Миколаївського національного університету ім. В. Сухомлинського*. 2012. Вип. 38 (2). С. 98–103.

Тема 2. Становлення соціокультурної діяльності в Україні історичний огляд

1. Зародження основ просвітництва в Київській Русі.
2. Виникнення культурно-просвітницьких товариств у Галичині в другій половині ХІХ – на початку ХХ ст.
3. Характеристика музичних процесів радянської доби та періоду незалежності України.

Література

1. Бермес І. Культуротворча сутність галицького музичного просвітництва (перша третина ХХ ст.). *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку*. 2015. Вип. 21 Т. 1. С. 21–27.

2. Бермес І. Музичне просвітництво в культурному піднесенні Галичини (друга половина ХІХ ст.). *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2023. Вип. 40. Т. 1. С. 61–66.

3. Бокань В., Польовий В. Історія культури України. Київ : МАУП, 2002. 256 с. Режим доступу: http://chitalka.info/gp_07/gp_07index.htm

4. Кочубей Н. Соціокультурна діяльність : навч. посібник. Суми : Університетська книга, 2018. 122 с.

3. Семчишин М. Тисяча років української культури. Київ : Друга ріка, 1993. 560 с.

4. Юрій М. Соціокультурний світ України. Київ : Кондор, 2008. 768 с.

Тема 3. Суб'єкти соціокультурної діяльності в музичному мистецтві

1. Людина як суб'єкт соціокультурної діяльності.
2. Соціокультурні інститути.
3. Засоби масової інформації та комунікації.
4. Сім'я як соціокультурний інститут музичної діяльності.
5. Музичний колектив як суб'єкт соціокультурної діяльності.

Література

1. Довжинець І. Класична музика в умовах інформаційного суспільства. Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти. Харків, 2014. Вип. 41. С. 29–38.

2. Долгих Я. Музична практика фахівців музичного мистецтва крізь призму теорії соціокультурної діяльності. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2022. Вип 51. С. 490–498.

3. Жорнова О. Суб'єкт соціокультурної діяльності : науково-теоретичне обґрунтування вимірів вищої освіти. *Філософія освіти*. 2006. № 2 (4). С. 61–82.

4. Ластовецька-Соланська З. Музичні цінності та потреби в сучасному культурному континуумі України : автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства : 17.00.01. Львів, 2007. 19 с.

5. Обух Л. Роль засобів масової інформації та комунікації у становленні менеджменту академічної музики в Україні. *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку*. 2019. Вип. 31. С. 115–122.

6. Пахнін М. Засоби масової комунікації та засоби масової інформації: співвідношення понять. *Юридичний бюлетень*. 2018. Вип. 8. С. 65–71.

7. Соціокультурне проектування у мистецтві: теорія та практика : підручник. Київ. : Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв, 2018. 196 с.

8. Щербина-Яковлева О. Поняття соціокультурної діяльності: філософські та культурологічні виміри. *Світогляд. Філософія. Релігія*. 2017. Вип. 12. С. 71–78.

Тема 4. Технологічні основи соціокультурної діяльності в музичному мистецтві

1. Педагогічні основи соціокультурних технологій.

2. Культуротворчі технології соціокультурної практики в музиці.

3. Освітні технології.

4. Управлінські технології в музичній діяльності (соціокультурний менеджмент).

Література

1. Безгін Г., Бернадська Г. Актуальні питання підготовки фахівців з мистецького менеджменту. *Мистецтвознавство України*. 2013. Вип. 13. С. 133–138.

2. Бухнієва О. Потенціал інноваційних технологій у мистецькій освіті. *Інноваційна педагогіка*. 2019. Вип. 10. Т. 1. С. 110–114.

3. Жернова К. Роль проектної діяльності в соціокультурному менеджменті. *Культура і мистецтво : сучасний науковий вимір* : матеріали V міжнародної наукової конференції молодих вчених, аспірантів та магістрантів. Київ, 2021. С. 47–48.

4. Обух Л. Менеджмент академічної музики в соціокультурному просторі України (кінець XX – початок XXI століть) : монографія. Івано-Франківськ : Симфонія-форте, 2021. 460 с.

5. Печеранський І. Культуротворчий потенціал аудіовізуальних технологій у масовому мистецтві другої половини XX – початку XXI століття. *Вісник КНУКіМ*. 2023. Т. 6. № 1, С. 92–104.

6. Свирид І. Підготовка менеджерів соціокультурної діяльності для галузі культури і мистецтв (з досвіду роботи Фахового коледжу культури і мистецтв м. Калуш). *Культура і мистецтво : сучасний науковий вимір*. матеріали V міжнародної наукової конференції молодих вчених, аспірантів та магістрантів. Київ, 2021. С. 68–70.

7. Яроміч С. Менеджмент у сфері культури : навчальний посібник. Одеса : Центр практичного менеджменту культури, 2006. Кн. 1. 274 с.

Тема 5. Функції соціокультурної діяльності в музичному мистецтві

1. Комунікативна функція.
2. Інформаційно-просвітницька функція соціокультурної діяльності.
3. Рекреативна функція.
4. Культуротворча функція.

Література

1. Берегова О. Комунікація в музичному виконавстві як культурологічна проблема. *Науковий вісник Національної музичної академії України ім. П.І. Чайковського*. Київ, 2009. Вип. 84. С. 209–218.
2. Долгих Я. Музична практика фахівців музичного мистецтва крізь призму теорії соціокультурної діяльності. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2022. Вип 51. С. 490–498.
3. Злотник О. Комунікативна функція музики як засіб художнього спілкування. *Вісник НАКККіМ*. 2018. № 4. С. 112–116.
4. Злотник О. Комунікативні функції художнього спілкування в музичному мистецтві. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка*. 2019. № 1. С. 28–34.
5. Каблова Т. Фрідріх Ніцше про культуротворчий потенціал духу музики. *Культура і сучасність*. 2015. Вип. 2. С. 51–56.
6. Оленіна О. Мистецтво як фактор впливу на сучасні комунікативні практики. *Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. Мистецтвознавство. Архітектура*. 2009. № 2. С. 96–103.

Тема 6. Музичний менеджмент – феномен сучасної української музичної дійсності

1. Менеджмент академічної музики.
2. Народна музика в контексті сучасного музичного менеджменту.

Література

1. Гагоорт Г. Менеджмент мистецтва. підприємницький стиль. Львів : Літопис, 2008. 360 с.

2. Головач Н. Менеджмент культури в контексті сучасних соціокультурних перетворень. *Культура і сучасність*. Київ : Міленіум, 2017. № 2. С. 10–15.
3. Копієвська О., Шевченко Н. Соціокультурний менеджмент : історія, теорія та сучасні практики. Київ, 2019. 328 с.
4. Обух Л. Менеджмент академічної музики в соціокультурному просторі України (кінець ХХ – початок ХХІ століть) : монографія. Івано-Франківськ : Симфонія форте, 2021. 460 с.
5. Поплавський М. Менеджер шоу-бізнесу : підручник для студентів вузів. Київ : Вид. КНУКіМ. 560 с.

ЗАПИТАННЯ І ЗАВДАННЯ ДО ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ

Тема 1. Соціокультурна діяльність в галузі професійного музичного мистецтва

1. Які основні функції сучасного дозвілля виділив і проаналізував Ж. Дюмазедьє?
2. Розкрийте культурний та соціальний аспекти поняття «соціокультурна діяльність».
3. Зобразіть графічно структуру соціокультурної сфери життя суспільства як підсистеми його духовного життя.
4. Охарактеризуйте музичну діяльність як процес створення і виконання художньої продукції.

Література

1. Долгіх Я. Музична практика фахівців музичного мистецтва крізь призму теорії соціокультурної діяльності. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2022. Вип. 51. С. 490–498.
2. Кочубей Н. Соціокультурна діяльність : навчальний посібник. Суми : Університетська книга, 2015. 122 с.
3. Скляр С. Культурно-дозвіллеві практики як соціокультурне явище: концептуальні засади вивчення. Режим доступу: http://www.soc.univ.kiev.ua/sites/default/files/library/elopen/actprob10_146-153.pdf
4. Цимбалюк Н.М. Інституціональна модернізація культурно-дозвіллевої сфери в Україні : автореф. дис... д-ра соціол. наук : 22.00.04 Київ, 2005. 40 с.

Тема 2. Становлення соціокультурної діяльності в Україні: історичний огляд

1. Як вплинуло прийняття християнства на розвиток культури (зокрема музичної) Київської Русі?
2. Які культурно-просвітницькі товариства сприяли активізації музичного життя на теренах України (кін. ХІХ – початок ХХ ст.)?
3. Порівняйте динаміку музичних процесів радянської доби та періоду незалежності України.

Література

1. Бокань В., Польовий В. Історія культури України. Київ: МАУП, 2002. 256 с. Режим доступу: http://chitalka.info/gp_07/gp_07index.htm
2. Семчишин М. Тисяча років української культури. Київ : Друга ріка, 1993. 560 с.
3. Петінова О., Опанасюк В. Теорія та історія соціокультурної діяльності : навчальний посібник. Одеса, 2018. 78 с.

Тема 3. Суб'єкти соціокультурної діяльності в музичному мистецтві

1. Окресліть соціальні і культурні детермінанти формування особистості.
2. Розкрийте суть людини як істоти природної, соціальної і культурно-історичної.
3. Які функції виконують соціокультурні інститути в суспільному житті?
4. Висвітліть роль засобів масової інформації у розвитку соціокультурної сфери суспільства.
5. Визначте вплив сімейного виховання на ваше особистісне і фахове становлення.
6. Як ви розумієте поняття відповідальної залежності як принцип успішного функціонування музичного колективу?

Література

1. Жорнова О. Суб'єкт соціокультурної діяльності : науково-теоретичне обґрунтування вимірів вищої освіти. *Філософія освіти*. 2006. № 2 (4). С. 61–66.
2. Свидрук І. І. Креативний менеджмент : навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 224 с.
3. Шкуркіна В. Методологічні засади менеджменту соціокультурної діяльності. *Вісник Харківської державної академії культури*. 2010. Вип. 24. С. 226–235.

Тема 4. Технологічні основи соціокультурної діяльності в музичному мистецтві

1. Розкрийте значення соціокультурної діяльності як сукупності педагогічних технологій.

2. Визначте можливості використання культуротворчих технологій (арт-менеджмент технології, мобільні технології, технології творчого пошуку, технології художнього втілення та ін.) у різних видах музичної діяльності.

3. Які авторські освітні технології застосовуються у сучасній музичній педагогіці?

4. Яка роль фандрейзингу у реалізації музичних проєктів?

Література

1. Берегова О. Нові формати дистанційної комунікації в музичному мистецтві : виклик часу чи перспектива розвитку в ХХІ столітті. *Сучасне мистецтво як соціокультурне явище* : збірник матеріалів ІV Всеукр. наук.-практ. конф. Дніпро : ГРАНІ, 2020. С. 3–8.

2. Кочубей Н. Соціокультурна діяльність : навчальний посібник. Суми : Університетська книга, 2015. 122 с.

3. Петрова І. Проектування в соціально-культурній сфері : навчальний посібник. Київ : КНУКіМ, 2007. С. 203–237.

4. Чернявська О., Соколова А. Фандрайзинг : навч. посібник. Київ : Алерта, 2015. Вид. 2-е. 272 с.

Тема 5. Функції соціокультурної діяльності в музичному мистецтві

1. Від чого залежить продуктивність комунікативного процесу між виконавцями та слухачами музики?

2. Чим художнє пізнання відрізняється від наукового?

3. Поясніть значення дефініції «музична терапія». Як вона співвідноситься з рекреативною функцією музичного мистецтва?

4. Висвітліть ціннісний контекст музичної культури.

Література

1. Берегова О. Сучасні комунікаційні технології в культурі України : навч. посібник. Київ : НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2006. 178 с.
2. Негребецька О. Ціннісний контекст музичної культури. *Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.* 2012. Вип. 107 (2). С. 38–45.
3. Поденко В. Репрезентативний контекст музичного мистецтва другої половини ХХ століття. *Вісник НАКККіМ.* 2013. № 3. С. 184–188.
4. Світайло Н., Повалій Т. Практикум із соціокультурної діяльності : конспект лекцій. Суми, 2020. 38 с.
5. Стратан-Артишкова Т. Взаємодія мистецтв у процесі художнього пізнання. *Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.* 2012. Вип. 107 (2). С. 176–182.

Тема 6. Музичний менеджмент – феномен сучасної української музичної дійсності

1. Назвіть основні проблеми менеджменту академічної музики в Україні.
2. Окресліть функції музичного менеджера.
3. Визначте місце народної музики в українських та міжнародних музичних проєктах на сучасному етапі.

Література

1. Обух Л. PR у системі менеджменту академічної музики. *Українська культура : минуле, сучасне, шляхи розвитку.* 2019. № 33. С. 84–90.
2. Поплавський М. Менеджер культури : підручник. Київ : Леся, 1996. 416 с.
3. Шимчик З. Функції менеджера-організатора фестивалю. *Вісник Маріупольського державного університету.* 2016. Вип. 11. С. 125–131.
4. Кочубей Н. Соціокультурна діяльність : навчальний посібник. Суми : Університетська книга, 2015. 122 с.

ТЕМИ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Музика як соціокультурний феномен.
2. Структура сучасної музичної культури.
3. Раціональне й ірраціональне як детермінанта сучасної музики.
4. Вплив науково-технічних перетворень на музику.
5. Соціокультурні особливості дегуманізації сучасного музичного мистецтва.
6. Засади розвитку національної музичної культури до 1991 р.
7. Прикмети українського музичного мистецтва періоду незалежності держави.
8. Організаційні форми музичної педагогіки.
9. Структура музично-педагогічного процесу.
10. Функції музиканта-педагога.
11. Музична мова в контексті знаково-мовної теорії.
12. Системність музичної мови.
13. Комунікативність музичної мови в культурі.
14. Художня картина світу і стилістичні особливості музичної мови.
15. Універсум часу в музиці.
16. Музика в соціокультурному бутті.
17. Соціокультурні функції музичного мистецтва.
18. Фестиваль як форма культури.
19. Соціокультурні функції музичного фестивалю.
20. Структура фестивалю: семантика, синтактика, прагматика.

Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-

педагогічної роботи та інформатизації

Володимир ГАЛИК

17 жовтня 2023 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
СОЦІОКУЛЬТУРНІ ВИМІРИ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА**

Галузь знань **02 Культура і мистецтво**

Спеціальність **025 Музичне мистецтво**

Освітньо-наукова програма **Музичне мистецтво**

Статус дисципліни – **вибіркова**

Факультет **початкової освіти та мистецтва**

Кафедра **вокально-хорового, хореографічного та образотворчого мистецтва**

Мова навчання **українська**

Дані про вивчення дисципліни:

Форма здобуття освіти	Курс	Семестр	Загальний обсяг кредити ЄКТС	Кількість годин							Курсова робота	Вид семестрового контролю		
				Аудиторні заняття								Самостійна робота	Залік	Екзамен
				Разом	Лекції	лабораторні роботи	Практичні заняття і семінари	Семінари	Семінари	Семінари				
Денна, вечірня	II	III	4/120	46	16	-	-	30	74	-	+	-		

Робоча програма складена на основі освітньо-наукової програми та навчального плану підготовки фахівців третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти доктора філософії (42 кредити ЄКТС).

Розробники: *Ірина Бермес* **Ірина БЕРМЕС**, доктор мистецтвознавства, професор

Ірина Матійчин **Ірина МАТІЙЧИН**, кандидат мистецтвознавства, доцент

Погоджено гарантом освітньо-наукової програми:

Ірина Бермес **Ірина БЕРМЕС**, доктор мистецтвознавства, професор

Схвалено на засіданні кафедри вокально-хорового, хореографічного та образотворчого мистецтва

Протокол № 10 від 14.09 2023 р.

Зав. кафедри *Ірина Бермес* **Ірина БЕРМЕС**

Схвалено на засіданні науково-методичної ради факультету початкової освіти та мистецтва Протокол № 4 від 27.09 2023 р.

Схвалено на засіданні науково-методичної ради університету

Протокол № 8 від 17.10 2023 р.

1. МЕТА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета дисципліни: розкрити особливості впливу соціокультурних факторів на музичне мистецтво. Предметом вивчення навчальної дисципліни є музичне мистецтво в соціокультурному вимірі, об'єктом – соціокультурні фактори, які формують музичне життя, провідні тенденції музичного мистецтва.

Загальними компетентностями вивчення курсу «Соціокультурні виміри музичного мистецтва» є:

- здатність до розуміння та глибокого аналізу світоглядного кола системних питань та соціокультурних явищ; аналіз міждисциплінарних процесів; реалізація власного творчо-мистецького потенціалу в наукове дослідження;

- здатність до наукового пошуку, мистецько-філософського аналізу; визначення мети, наукової новизни, завдань та стратегії дослідження.

Фаховими компетентностями є:

- здатність доцільно застосовувати новітні музикознавчі концепції, пояснювати сучасні культурні явища і процеси; усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між усіма елементами теоретичних та практичних знань музичного мистецтва.

- здатність до оперування поняттями музикознавства в контексті історичних, теоретичних та практичних знань, умінь і навичок; усвідомлення функціональних засад історії музики як наукової дисципліни в системі гуманітарних та мистецтвознавчих наук; використовувати знання про основні закономірності, сучасні досягнення у теорії та історії музичного мистецтва.

- здатність до розуміння еволюції музичного мистецтва як відображення основних тенденцій соціокультурного та історичного розвитку, самостійного здійснення аналізу особливостей функціонування музичного твору у певному соціокультурному середовищі.

Програмними результатами навчання є: володіння сучасною методологією наукового дослідження; розуміння специфіки музики

як виду мистецтва, логіки розвитку музичних стилів, жанрової палітри музичних творів, проблем розвитку сучасного музичного мистецтва, усвідомлення взаємозв'язку між сферою теорії та практики музичного мистецтва; розуміння впливу світоглядних орієнтирів суспільства на розвиток музики як виду мистецтва; розуміння взаємозв'язку регіональних традицій з загальною картиною українського музичного середовища; між сферою теорії та практики регіонального музичного мистецтва.

2. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Соціокультурні виміри музичного мистецтва» вивчається після таких дисциплін: «Філософія як досвід мислення», «Проблеми сучасного музикознавства», «Проблеми виконавського музикознавства», «Педагогіка вищої школи».

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

У результаті засвоєння навчальної дисципліни аспіранти виявляють здатність аналізувати специфіку функціонування і розвитку музичного мистецтва як соціокультурного явища, як феномена людства, що відображає багатопланову і різновекторну еволюцію духовного розвитку суспільства у всій різноманітності і взаємодії його національних форм; визначати вплив соціокультурних чинників на розвиток музичного мистецтва. Очікувано аспіранти мають

знати:

- соціокультурні функції музичного мистецтва;
- функції музичного знака як елемента музичної культури;
- соціокультурні аспекти музичної педагогіки;
- специфіку музичної мови як соціокультурного феномена;
- семіотику музичного фестивалю як форми культури;
- специфіку впливу соціокультурних чинників на розвиток музичного мистецтва;

уміти:

– виокремити найбільш значущі та характерні соціокультурні чинники, що впливають на музичне мистецтво в історичній ретроспективі;

– увиразнити місце музики в духовній культурі суспільства;

– виявити основні процеси в музичному мистецтві в сучасних умовах;

– схарактеризувати динаміку рефлексивності музичного мистецтва в залежності від змін у різних сферах суспільства;

– розкрити характер і механізм дегуманізації елітарних (у художньо-естетичному аспекті – з позиції автора) та масових (у соціальному аспекті – з позиції слухача) форм музичного мистецтва.

4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінювання здійснюється за шкалами оцінювання: стобальною, національною і ЄКТС.

A (90 – 100) (*відмінне засвоєння навчального матеріалу*) отримує аспірант, який виявив ґрунтовні знання щодо таких питань:

– соціокультурні функції музичного мистецтва;

– функції музичного знака як елемента музичної культури;

– соціокультурні аспекти музичної педагогіки;

– специфіка музичної мови як соціокультурного феномена;

– семіотика музичного фестивалю як форми культури;

– специфіка впливу соціокультурних чинників на розвиток музичного мистецтва;

а також на високому рівні продемонстрував такі уміння:

– виокремити найбільш значущі та характерні соціокультурні чинники, що впливають на музичне мистецтво в історичній ретроспективі;

– увиразнити місце музики в духовній культурі суспільства;

– виявити основні процеси в музичному мистецтві в сучасних умовах;

– схарактеризувати динаміку рефлексивності музичного мистецтва в залежності від змін у різних сферах суспільства;

– розкрити характер і механізм дегуманізації елітарних (у художньо-естетичному аспекті – з позиції автора) та масових (у соціальному аспекті – з позиції слухача) форм музичного мистецтва.

Аспірант здатний аналізувати тенденції розвитку сучасного соціокультурного та мистецького, музичного середовища; демонструє професійне ставлення до певної музичної події, стильового чи жанрового явища, конкретного музичного твору, творчого доробку та діяльності певного композитора чи виконавця в контексті історико-культурологічного підходу.

В (82 – 89) (*вище середнього рівня володіння загальними та фаховими компетентностями, практичними навичками*) отримує аспірант, який виявив глибокі знання навчального матеріалу, проте допускає незначні неточності в інтерпретації окремих положень стосовно:

- соціокультурних функцій музичного мистецтва;
- функцій музичного знака як елемента музичної культури;
- соціокультурних аспектів музичної педагогіки;
- специфіки музичної мови як соціокультурного феномена;
- семіотики музичного фестивалю як форми культури;
- специфіки впливу соціокультурних чинників на розвиток музичного мистецтва;

- виокремлення найбільш значущих та характерних соціокультурних чинників, що впливають на музичне мистецтво в історичній ретроспективі;

- увиразнення місця музики в духовній культурі суспільства;
- виявлення основних процесів у музичному мистецтві в сучасних умовах;

- характеристики динаміки рефлексивності музичного мистецтва в залежності від змін у різних сферах суспільства;

- розкриття характеру і механізму дегуманізації елітарних (у художньо-естетичному аспекті – з позиції автора) та масових (у соціальному аспекті – з позиції слухача) форм музичного мистецтва.

С (75 – 81) (*середній рівень володіння загальними та фаховими компетентностями, практичними навичками*) отримує

аспірант, який добре володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому деякі помилки щодо:

- соціокультурних функцій музичного мистецтва;
- функцій музичного знака як елемента музичної культури;
- соціокультурних аспектів музичної педагогіки;
- специфіки музичної мови як соціокультурного феномена;
- семіотики музичного фестивалю як форми культури;
- специфіки впливу соціокультурних чинників на розвиток музичного мистецтва;
- виокремлення найбільш значущих та характерних соціокультурних чинників, що впливають на музичне мистецтво в історичній ретроспективі;
- увиразнення місця музики в духовній культурі суспільства;
- виявлення основних процесів у музичному мистецтві в сучасних умовах;
- характеристики динаміки рефлексивності музичного мистецтва в залежності від змін у різних сферах суспільства;
- розкриття характеру і механізму дегуманізації елітарних (у художньо-естетичному аспекті – з позиції автора) та масових (у соціальному аспекті – з позиції слухача) форм музичного мистецтва.

D (67 – 74) (задовільний рівень володіння загальними та фаховими компетентностями, практичними навичками) отримує аспірант, який на достатньому рівні засвоїв навчальну програму з дисципліни і при відповідях допускає значну кількість помилок стосовно:

- соціокультурних функцій музичного мистецтва;
- функцій музичного знака як елемента музичної культури;
- соціокультурних аспектів музичної педагогіки;
- специфіки музичної мови як соціокультурного феномена;
- семіотики музичного фестивалю як форми культури;
- специфіки впливу соціокультурних чинників на розвиток музичного мистецтва;
- увиразнення місця музики в духовній культурі суспільства;

– виявлення основних процесів у музичному мистецтві в сучасних умовах;

– характеристики динаміки рефлексивності музичного мистецтва в залежності від змін у різних сферах суспільства.

Е (60 – 66) (*рівень, що задовольняє мінімальні критерії володіння загальними та фаховими компетентностями, практичними навичками*) отримує аспірант, який на елементарному рівні оволодів програмним матеріалом, виконав більшу частину навчальної роботи, але допускає суттєві помилки стосовно розуміння:

– соціокультурних функцій музичного мистецтва;

– функцій музичного знака як елемента музичної культури;

– соціокультурних аспектів музичної педагогіки;

– специфіки музичної мови як соціокультурного феномена;

– семіотики музичного фестивалю як форми культури;

– специфіки впливу соціокультурних чинників на розвиток музичного мистецтва;

– місця музики в духовній культурі суспільства;

– характеристики динаміки рефлексивності музичного мистецтва залежно від змін у різних сферах суспільства.

FX (35 – 59) (*з можливістю повторного складання*) виставляється аспірантові, який виявив незнання значної частини програмного матеріалу, низький рівень практичних навичок, слабку волю при організації самостійної навчальної роботи, але при мобілізації зусиль здатен покращити свої результати. Доопрацювання потребують основні змістові компоненти навчальної роботи, а саме:

– соціокультурні функції музичного мистецтва;

– функції музичного знака як елемента музичної культури;

– соціокультурні аспекти музичної педагогіки;

– специфіка музичної мови як соціокультурного феномена;

– семіотика музичного фестивалю як форми культури;

– специфіка впливу соціокультурних чинників на розвиток музичного мистецтва;

– місце музики в духовній культурі суспільства.

F (0 – 34) виставляється аспіранту, який загалом не володіє програмним матеріалом навчальної дисципліни; не виконав усіх видів навчальної роботи. Художньо-естетичне мислення слабо сформоване, навички самостійної роботи виявляються на елементарному рівні або не виявляються взагалі. Не засвоєні основні змістові компоненти навчальної роботи, а саме:

- соціокультурні функції музичного мистецтва;
- функції музичного знака як елемента музичної культури;
- соціокультурні аспекти музичної педагогіки;
- специфіка музичної мови як соціокультурного феномена;
- семіотика музичного фестивалю як форми культури;
- специфіка впливу соціокультурних чинників на розвиток музичного мистецтва;
- місце музики в духовній культурі суспільства.

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінювання знань аспірантів відбувається згідно з видами навчальної роботи, які зобов'язаний виконати кожен аспірант: **участь у семінарських заняттях; співбесіда з лектором** (перевірка компетентностей аспіранта). На основі отриманих результатів навчання виставляється **залік**. Оцінювання знань методом співбесіди з лектором визначає рівень обізнаності щодо змісту навчальної дисципліни; здатності розуміти сутність виокремлених соціокультурних проблем.

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Природа музичного мистецтва

Музика як соціокультурний феномен. Структура сучасної музичної культури. Соціокультурна діяльність в галузі професійного музичного мистецтва. Культурний та соціальний аспекти поняття «соціокультурна діяльність». Соціокультурна сфера життя суспільства як підсистема його духовного життя. Музична діяльність як процес створення і виконання художньої продукції.

2. Соціокультурні фактори сучасного музичного мистецтва

Раціональне й ірраціональне як детермінанта сучасної музики. Вплив науково-технічних перетворень на музику. Соціокультурні особливості дегуманізації сучасного музичного мистецтва. Основні функції сучасного дозвілля (за працями Ж. Дюмазедьє). Комунікативний та конструктивний аспекти музичної творчості. Суб'єкти соціокультурної діяльності в музичному мистецтві. Людина як суб'єкт соціокультурної діяльності. Технологічні основи соціокультурної діяльності в музичному мистецтві.

3. Особливості розвитку сучасної української музичної культури

Становлення соціокультурної діяльності в Україні. Вплив прийняття християнства на розвиток культури (зокрема музичної) Київської Русі. Культурно-просвітницькі товариства як фактор активізації музичного життя на теренах України (кін. XIX – початок XX ст.) Засади розвитку національної музичної культури до 1991 р. Прикмети українського музичного мистецтва періоду незалежності держави.

4. Соціокультурні аспекти музичної педагогіки

Організаційні форми музичної педагогіки. Соціальні і культурні детермінанти формування особистості. Педагогічні основи соціокультурних технологій. Структура музично-педагогічного процесу. Вчитель і учень як суб'єкти педагогічного процесу. Функції музиканта-педагога. Відповідальна залежність як принцип успішного функціонування музичного колективу. Роль сім'ї в особистому та фаховому становленні музиканта.

5. Соціокультурні аспекти феномена музичної мови

Музична мова в контексті знаково-мовної теорії. Природні властивості музичної мови. Системність музичної мови. Комунікативність музичної мови в культурі. Зумовленість та двосторонність знаків у музичному творі. Музичний твір як своєрідна модель універсуму. Сучасна музична мова у комунікативному контексті.

6. Музична мова як відображення соціокультурного коду епохи

Художня картина світу і стилістичні особливості музичної мови. Музична мова як знакова система «незображального» характеру. Універсум часу в музиці. Поєднання динаміки і статичності в музичному мистецтві. Музика в соціокультурному бутті. Стилістика музичної мови. Семіосфера музичної комунікації.

7. Соціокультурні функції музичного мистецтва

Музична культура як узагальнено-художня, звукова картину побаченого, почутого, відчутого і пережитого. Музика як інструмент формування світовідчуття і світогляду особистості. Функції соціокультурної діяльності в музичному мистецтві. Експресивна, сигнально-комунікативна функції музичного мистецтва. Пізнавальна, сугестивна функції музики. Ціннісно-орієнтаційна та гедоністична функції. Інформаційно-просвітницька функція. Рекреативна функція. Культуротворча функція.

8. Семіотика музичного фестивалю як форма культури

Фестиваль як форма культури. Соціокультурні функції музичного фестивалю. Структура фестивалю: семантика, синтактика, прагматика. Характеристика музичної фестивально-конкурсної діяльності як прояву унікальної творчої соціокультурної і знаково-комунікативної системи. Міжкультурна комунікація учасників фестивального музичного проєкту. Організаційна специфіка міжнародних фестивалів. Музичний менеджмент – феномен сучасної української музичної дійсності.

ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ:

1. Соціокультурна діяльність як самостійна система та підсистема духовного життя суспільства.

2. Соціокультурна діяльність в галузі професійного музичного мистецтва.

3. Вплив науково-технічних перетворень на музику.

4. Суб'єкти соціокультурної діяльності в музичному мистецтві.

5. Становлення соціокультурної діяльності в Україні: історичний огляд.

6. Українське музичне мистецтво періоду незалежності держави: прикмети, засади розвитку.

7. Соціокультурні аспекти музичної педагогіки.

8. Функції музиканта-педагога.

9. Музична мова в контексті знаково-мовної теорії.

10. Сучасна музична мова у комунікативному контексті.

11. Художня картина світу і стилістичні особливості музичної мови.

12. Універсум часу в музиці.

13. Технологічні основи соціокультурної діяльності в музичному мистецтві.

14. Функції соціокультурної діяльності в музичному мистецтві.

15. Музичний менеджмент – феномен сучасної української музичної дійсності.

7. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Розкрити особливості музики як соціокультурного явища, найбільш значущі та характерні соціокультурні фактори, які впливають на музичне мистецтво сучасності.

2. З'ясувати місце музики в сучасній музичній культурі.

3. Виявити вплив раціоналістичних, ірраціоналістичних тенденцій у творчій діяльності на сучасне музичне мистецтво.

4. Здійснити аналіз процесів розвитку музичного мистецтва під впливом технічного прогресу.

5. Розкрити характер і механізм дегуманізації як елітарних (у художньо-естетичному аспекті – з позиції автора), так і масових (у соціальному аспекті – з позиції споживача) форм сучасного музичного мистецтва.

6. Виокремити вплив глобалізаційних процесів на сучасну музичну культуру.

7. Увиразнити процес розвитку української музики як цілісного явища, виявити його національні особливості; систематизувати події української загальнодоступної музики на сучасному етапі.

8. Виокремити соціокультурний контекст музики як основи змісту музично-педагогічного процесу, соціальну мету музичної педагогіки.

9. Схарактеризувати структуру діяльності музиканта-педагога (за М. Каганом) – пізнавальна, ціннісно-організаційна, перетворювальна, комунікативна та функції музиканта-педагога (інформаційна, комунікативна, орієнтовна, розвивальна, конструктивна, дослідницька, артистична).

10. Виокремити функції соціокультурної діяльності в музичному мистецтві.

11. Виявити соціокультурні аспекти феномена музичної мови.

12. Означити музичний твір як своєрідну модель універсуму.

13. Розкрити сутність музичної мови як елементу комунікації в сучасній культурі.

14. Розкрити експресивну, сигнально-комунікативну, пізнавальну, сугестивну, ціннісно-орієнтаційну та гедоністичну функції музичного мистецтва.

15. Окреслити значущість музичного фестивалю як універсальної форми культуротворчого процесу.

16. Виокремити та охарактеризувати соціокультурні функції фестивалю: іманентну, інтеграційно-диференціюючу, просвітницьку, естетичну, релаксину та ін.

8. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Оцінювання знань аспірантів відбувається згідно з видами навчальної роботи, які зобов'язаний виконати кожен аспірант: участь у семінарських заняттях; співбесіда з лектором (перевірка компетентностей аспіранта); залік.

Співбесіда з лектором проводиться в кінці семестру за наперед оголошеним розкладом. Семестрова підсумкова оцінка визначається

як сума балів з усіх видів навчальної роботи. Оцінка виставляється за шкалами оцінювання: стобальною, національною і ЄКТС.

Розподіл балів між видами навчальної роботи:

Усні відповіді	Співбесіда з лектором	Сума (залік)
60	40	+

Відповіді на семінарських заняттях оцінюються за чотирибальною шкалою. Результат за 100-бальною шкалою обчислюється за формулою $x = \frac{A \cdot K}{n \cdot 5}$, де А – сума усіх поточних оцінок за чотирибальною шкалою, включаючи оцінки «2», n – кількість цих оцінок, $\frac{A}{n}$ – середня оцінка. Якщо середня оцінка за відповіді на семінарських заняттях $\frac{A}{n} \leq 2,5$, то кількість балів x дорівнює нулю.

Залік за талоном № 2 і перед комісією проводиться у письмовій формі (контрольна форма запитань) з оцінюванням за стобальною шкалою.

9. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ, ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

За умови навчання у дистанційній формі заняття проводитимуться в онлайн-режимі за допомогою програми Zoom для організації відео-конференцій.

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

ОСНОВНІ

1. Аренд Х. Між минулим і майбутнім / пер. з англ. Київ : Дух і Літера, 2002. 321 с.
2. Білий О. Національна держава, влада й усталення інфрамистецтва. *Contemporary art – Нові території*. Київ : Eidos, 2006. С. 118 – 148.
3. Виткалов В. Українська культура: сторінки історії ХХ століття : монографія. Рівне : Вертекст, 2004. 640 с.

4. Гопка О. Про інституціональну систему музичного мистецтва суспільства в аспекті проблеми матеріальної і духовної культури. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. 2015. № 2. С. 125–130.
5. Горбенко С. Людина культури як цінність і мета виховання. *Концептуальні засади мистецької педагогіки у вищій школі* / заг. ред. Т. Мартинюк, Н. Ігнатенко. Мелітополь : Видавництво МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2014. С. 102–116.
6. Загайкевич А. Українська електронна музика: практика дослідження. *Музика в інформаційному суспільстві : зб. наук. статей*. Вип. 76. Київ : Нац. муз. акад. ім. П.І. Чайковського, 2008. С. 39–62.
7. Зінкевич О.С. Дискусійні питання мультикультурних процесів. *Часопис Національної музичної академії України імені П.І. Чайковського. Науковий журнал*. 2008. № 1. С. 82–89.
8. Лях В.В. Трансформації соціокультурної сфери в інформаційному суспільстві. *Культура в сучасних трансформаційних процесах*. Київ : Аспект-Поліграф, 2011. С. 6–31.
9. Огієнко І. Українська культура. Київ : Наша культура і наука, 2002. 342 с.
10. Олексюк О., Ткач М. Педагогіка духовного потенціалу особистості: сфера музичного мистецтва : навч. посібник. Київ : Знання України, 2004. 264 с.
11. Пясковський І.Б. Музика в інформаційному суспільстві. *Музика в інформаційному суспільстві : зб. наук. статей*. Вип. 76. Київ : Нац. муз. акад. ім. П.І. Чайковського, 2008. С. 6–16.
12. Романенко А. Музичний конкурс як соціокультурний феномен у формуванні професійної компетентності майбутнього вчителя музичного мистецтва. *Музичне мистецтво в освітологічному дискурсі*. 2016. № 1. С. 126–129.
13. Рудницька О.П. Світоглядна функція мистецтва. *Мистецтво та освіта*. 2001. № 3. С. 10–13.
14. Семчишин М. Тисяча років української культури. Київ : Друга ріка, 1993. 560 с.
15. Українська музична культура: від джерел до сьогодення : монографія / упоряд. О. Сердюк, О. Уманець, Т. Слюсаренко. Харків : Основа, 2002. 400 с.
16. Філіпчук Н. Професійні функції майбутнього музиканта-педагога. *Педагогічна майстерність як система професійних і мистецьких компетентностей* : зб. матеріалів XI Міжнар. педагогічно-мистецьких читань пам'яті проф. О.П. Рудницької. Київ, 2016. С. 255–258.

ДОДАТКОВА

17. Долгіх Я. Музична практика фахівців музичного мистецтва крізь призму теорії соціокультурної діяльності. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2002. Вип. 51. С. 490–498.

18. Жорнова О. Суб'єкт соціокультурної діяльності: науково-теоретичне обґрунтування вимірів вищої освіти. *Філософія освіти*. 2006. №2 (4). С. 61–82.

19. Зінська Т.В. Музично-виконавське мистецтво в соціокультурному просторі України кінця ХХ — початку ХХІ століття : автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства : 26.00.01. Київ, 2011. 18 с.

20. Ластовецька-Соланська З. Музичні цінності та потреби в сучасному культурному континуумі України : автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства : 17.00.01. Львів, 2007. 19 с.

21. Щербина-Яковлева О. Поняття соціокультурної діяльності: філософські та культурологічні виміри. *Світогляд. Філософія. Релігія*. 2017. Вип. 12. С. 71–78.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

22. Бокань В., Польовий Л. Історія культури України. Київ : МАУП, 2002. 256 с. Режим доступу : http://chitalka.info/gp_07/gp_07index.htm

23. Кремень В.Г. Людина і світ (Матеріальна та духовна культура). Режим доступу: [http://www.djereho.com/philosophy/84-liuduna-i-svit-kremen/...](http://www.djereho.com/philosophy/84-liuduna-i-svit-kremen/)

24. Олексюк О., Ткач М. Форми і методи організації музично-педагогічного процесу у вищій школі. Режим доступу: <https://core.ac.uk/download/pdf/19667481.pdf>

Електронне навчально-методичне видання

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС ДИСЦИПЛІНИ
«СОЦІОКУЛЬТУРНІ ВИМІРИ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА»**

**Дрогобицький державний педагогічний університет
імені Івана Франка**

Редактор

Ірина Невмержицька

Технічний редактор

Ірина Артимко

Здано до набору 12.11.2024 р. Формат 60х90/8. Гарнітура Times. Ум. друк.
арк. 3,15. Зам.110.

Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка.
(Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру
видавців, виготівників та розповсюджувачів видавничої продукції ДК № 5140 від
01.07.2016 р.). 82100, Дрогобич, вул. Івана Франка, 24, к. 203